

Planering i staden

Hyllie stadsdel - från stagnation till integration?

Abstract

This thesis deals with urban planning in connection with social and spatial integration.

It's a study of a new planning project in Malmö in southern Sweden. It's an interesting case because this new, fashionable area will be located next to areas facing socio-economical challenges and stagnation. By using two theoretical models I analyse how the visions for planning a city are formulated and applied when policy is going to be operated. My models are "the balanced community" and "the dual community". The conclusion is that the focus for Malmö and Hyllie is going towards emphasizing the creation of attractive but segregated districts in a city. Social and economic variables are put together in the urban policy to create the city of tomorrow.

Den balanserade stadsdelen, den delade stadsdelen, integration, stadspolitik

Innehållsförteckning

1	Integration genom planering	1
1.1	Disposition	2
1.2	Syfte	2
1.2.1	Förförståelse	2
1.3	Avgränsning och frågeställning	3
1.4	Kvalitativ metod	3
1.4.1	Metod för intervju och utval	4
1.5	Material	5
2	Svensk planeringspolitik	6
2.1	Att planera välfärdsstaden	6
2.2	Farväl folkhemmet?	7
3	Integration	9
3.1	Social och rumslig integration	9
4	Teoretiska modeller	10
4.1	Den balanserade stadsdelen	10
4.2	Den delade stadsdelen	11
4.2.1	Den uppkopplad delen	12
4.2.2	Den avskärmade delen	12
5	Malmö planeringspolitiska mål	13
5.1	Planera för att paketera	13
5.2	Planera för att skapa en kakafoni av erbjudanden	13
5.2.1	Planera för att skapa attraktivitet och hållbarhet	14
6	Hyllie	16
6.1	Hyllie - ett flaggskeppsprojekt?	16
6.2	Hyllie – en stadsdel med potential för rumslig integration?	18
6.2.1	Sociala, ekonomiska och rumsliga värden	19
6.3	Hyllie- en stadsdel byggt från gräsroten?	19
6.4	Hyllie - en stadsdel med potential för social integration?	20

6.5	Hyllie - en mötesplats? 21
7	Avslutande analys 22
7.1	Finns det en koppling mellan social och rumslig integration i planering? 22
7.2	Malmö's planeringspolitiska mål 22
7.3	Visioner för planeringen av Hyllie 24
7.3.1	Hyllie –en balanserad stadsdel eller en delad stadsdel 24
7.3.2	Bakom modellernas fasad 25
7.4	Planering för att skapa en gemensam identitet 26
8	Referenser 27
8.1	Statliga och kommunala dokument 28
8.2	Vetenskapliga artiklar 28

1 Integration genom planering

Framtidens städer måste bli bättre på att ta vara på den potential som finns i idén om staden - interaktionen mellan människor¹.

I Malmö bygger man en ny delstadsdel, Hyllievång, inom den existerande stadsdelen Hyllie. Delar av Hyllie är ett miljonprogramsområde som präglas av ekonomisk och social stagnation samt utanförskap. Hyllievång är ett flaggskeppsprojekt som förväntas attrahera nya grupper till området genom utökad infrastruktur och modernt boende. Uppsatsen behandlar den kommunala planeringen och vilka effekter den får på möjligheten att skapa rumslig och social integration.

Planeringspolitiken belyser välfärdsstatens förändring och stadens nya roll. Den pendlar mellan olika målsättningar för att skapa attraktivitet och social utveckling. Forskningsområdet är mycket relevant i en globaliserad värld. Människor har potentiellt sett större möjlighet att välja var de vill bosätta sig. Detta innebär en utmaning för städerna som försöker finna strategier för att attrahera kapital, företag och välutbildade människor samtidigt som resultatet kan bli att andra grupper utestängs. ”*Staden kan vara en nod i den globala ekonomin, men samtidigt en plats för 'inlåsning' av resurssvaga de fattiga, de lågutbildade*²”. I denna stad skall olika grupper leva och verka tillsammans. Genom planeringspolitiken kan dessa två verkligheter mötas eller separeras i en stadsdel. Stadsdelar delas idag av mentala och fysiska barriärer som gör att olika grupper lever sina liv på olika platser. Boendemiljön är i hög grad den plattform utifrån vilken vi går ut och möter världen, vilket gör att utformningen av bostadsområden blir en central del i människors och stadens identitet.

Vi har sett ett paradigmskifte i synen på bostadsområden. Stagnerade stadsdelar är inte längre allas problem på samma sätt som de var när modernitetens boende diskuterades. Man betraktade då de som flyttade in till förorten som offer för en människofientlig bostadspolitik och samhällsplanering. Idag refererar man till dessa platser som problemområden och offren är inte längre de som bor där utan de är snarare del av problemet.

---

¹ Wessel, Tunström, Bradley, 2005: 119.

² Wessel, Tunström, Bradley, 2005: 64.

1.1 Disposition

I första kapitlet presenteras de metodologiska tillvägagångssätten och avgränsningarna för att skapa intersubjektivitet. I det kapitlet framkommer uppsatsens frågeställningar. Det andra kapitlet belyser svensk planeringspolitik idag och igår vilket ämnar ge en bakgrund till forskningsområdet. Det för uppsatsen vidare till det tredje kapitlet som behandlar nyckelbegreppet integration. Det föregående kapitlet ligger delvis till grund för det fjärde kapitlet där mina två teoretiska modeller för att analysera idéerna bakom planeringen av Hyllie stadsdels utbyggnad i Malmö presenteras. I kapitel fem analyseras Malmös planeringsideal då och nu. Kapitlet ligger till grund för analysen av Hyllies planeringspolitiska mål i kapitel sex. Kapitel sju ägnas åt sammanfattande analys av mina frågeställningar och problemområdet.

1.2 Syfte

Jag ämnar analysera den kommunala planeringen av stadsdelen Hyllie i Malmö utifrån två teoretiska begrepp, ”den delade stadsdelen” och ”den balanserade stadsdelen”. Utifrån modellerna belyser jag mitt empiriska material. De kontrasterar varandra utifrån integrationsbegreppet som presenteras längre fram i uppsatsen. Syftet är att analysera om Malmö kommun planerar utbyggnaden av Hyllie stadsdel för att skapa en ekonomiskt attraktiv men segregerad stadsdel eller för att skapa rumslig och social integration. Stadsdelsutbyggnaden kan ses som ett sätt att studera om de ideal som finns i staden appliceras på ett nytt område som Hyllievång.

1.2.1 Förförståelse

Vetenskapliga studier utförs av forskare med egna referensramar och erfarenheter utifrån vilka materialet tolkas. Jag är medveten om att min förförståelse påverkar analysen av mitt forskningsområde.

Jag har vid tidigare tillfälle studerat utbildningssektorn i Hyllie och slutsatserna från undersökningen bär jag med mig när jag nu studerar planeringen av Hyllievång. Det är genom denna första undersökning som intresset för forskningsområdet väcktes då jag blev varse om att de sociala problem som finns i Hyllie stadsdelpåverkade alla samhällskomponenter. Min utgångspunkt är att social och rumslig integration är övervägande positivt och viktigt för att skapa en välmående stadsdel och i förlängningen en stad i harmoni.

1.3 Avgränsning och frågeställning

Teorin om ”den balanserade stadsdelen” diskuteras flitigt i nutida internationell urbanforskning. Jag har valt att använda den eftersom modellen presenterar en intressant vision om sammankopplingen av sociala och rumsliga aspekter för att skapa integration³. Modellen om ”den delade stadsdelen” betonar rumslig och social avgränsning mellan olika samhällsgrupper. Jag har medvetet valt att föra in en ekonomisk aspekt i teorin genom att presentera ”den attraktiva stadsdelen” inom ramen för ”den delade stadsdelen”. Tillvägagångssättet ger möjlighet att analysera frågeställningen på ett mer verklighetsförankrat sätt. Dagens storstäder kämpar för att skapa attraktivitet *samtidigt* som de brottas med segregeringens baksidor och marginalisering av socioekonomiskt svaga grupper.

Jag har valt metoden med två teorityper därför att jag anser att man genom att kontrastera två olika modeller kan synliggöra utvecklingstendenser som annars vore svåra att urskilja. De teoretiska modellerna är centrerade till stadsdelsnivå. En studie av planeringen av utbyggnaden av Hyllie kan ge en indikation på Malmö stads planeringsideal eftersom kommunen har ansvar för områdesplaneringen och bostadsförsörjningen. Statliga planeringsideal kommer att analyseras som bakgrundsfaktorer. Det internationella perspektivet är viktigt eftersom stadsplaneringen idag till stor del påverkas av globala trender och fungerar som förklaringsmekanism för utvecklingen på stadsdels- och kommunal nivå. Jag använder ett tvärvetenskapligt angreppssätt genom vilket sociologiska och samhällsgeografiska begrepp kompletterar min statsvetenskapliga bakgrund. Tillvägagångssättet berikar forskningen och passar bra för mitt forskningsområde och finns också speglad i mina frågeställningar.

Frågeställning

Vilken är kopplingen mellan social och rumslig integration i den fysiska planeringen?

Vilka är staden Malmös planeringspolitiska mål?

Vilka mål och ideal har varit styrande vid planeringen av det nya området Hyllievång i Hyllie stadsdel?

Har utbyggnaden av Hyllie stadsdel potential att leda till en balanserad eller delad stadsdel?

1.4 Kvalitativ metod

---

³ Musterd, Andersson 2005: 764.

”Metoder befinner sig inte i ett vakuum utan påverkar och kan påverkas⁴”. Jag använder kvalitativ metod i vilken det sker en konstant omvärdering av forskningsprocessens olika moment. Analysarbetet sker genom hela forskningsprocessen. Min metodologiska ambition är att låta empiri och analys genomgående interagera med varandra i uppsatsen.

Jag har valt att göra en fallstudie med intervjuer av nyckelpersoner som arbetar med Malmös fysiska planering och utvecklingsprocessen i Hyllie stadsdel. Det passar forskningsområdets karaktär och frågeställning. Jag insåg under forskningsprocessen att planering är ett praktikernas fält och att de på många sätt styr utvecklingen på grund av sin expertkunskap. Jag har därför valt att genomföra större delen av mina intervjuer med förvaltningspersonal.

1.4.1 Metod för intervju och utval

Jag är intresserad av hur intervjupersonerna resonerar kring planeringspolitiska mål och hur man i praktiken arbetar med integrationsfrågor i förhållande till planering. Första intervjun sker med förvaltningschefen i Hyllie stadsdel. Genom honom får jag en uppfattning om hur det nya området förväntas integreras med den nuvarande stadsdelen samt vilka utmaning denna utveckling medför för stadsdelen. Ytterligare två intervjuer sker med bostadsplaneraren i Malmö stad samt med den för planeringen av Hyllievång ansvarige tjänstemannen på Malmös Stadsbyggnadskontor. De har en annan infallsvinkel på Hyllies utbyggnad än förvaltningschefen eftersom de är inkluderade i planeringen. Jag vill genom intervjuerna undersöka hur planeringspolitiska mål i praktiken används när man planerar ett nytt område. Den sista intervjun genomförs med det socialdemokratiska kommunalrådet som är ansvarig för boende och stadsmiljö i Malmö. Intervjun gör att den politiska aspekten av planeringen belyses.

Intervjuformen är semistrukturerade intervjuer där intervjupersonen relativt fritt pratar om ett problemområde. Jag kan således få ta del av den intervjuades livsvärld i syfte att tolka de beskrivna fenomenens mening.⁵

Lennart Lundquist betonar att det finns en skillnad på verkligheten som aktörerna beskriver och motiverar den och de faktiska motiven och handlingarna.⁶ Jag använde bandspelare vid samtliga intervjuer vilka kan ha påverkat intervjupersonernas svar. Jag anser att möjligheten att kunna använda citat övervägde den negativa inverkan ljudinspelningen troligtvis hade på deras frispråkighet. Planerarna och politikerna betonar nästan enbart positiva faktorer när man diskuterar Malmös planeringsmål och Hyllie stadsdels utveckling. Ett annat urval av intervjupersoner hade kunnat ge en mer kritisk infallsvinkel på utvecklingen men samtidigt riskerat att ändra fokus på uppsatsen och bidragit till att nyckelpersoner i processen hade uteslutits.

---

⁴ Lundquist, 1993: 97.

⁵ Esaïsson, Gilljam, Oscarsson, Wägnerud 2003: 282.

⁶ Lundquist, 1993: 109.

1.5 Material

Materialet till uppsatsen består dels av intervjuer, dels av kommunala handlingsplaner och statliga utredningar samt vetenskapliga artiklar och böcker.

Teorin om den balanserade stadsdelen bygger på artiklar från akademiska tidskrifter. Utländska artiklar om forskningsområdet har gett mig en bra inblick i den internationella debatten om urbanpolitik och integration i staden vilket också har vidgat förståelsen för ämnet. Materialet kring den attraktiva staden är hämtat från såväl svensk som utländsk litteratur.

Samhällsgeografen Camilla Palander påpekar i sin avhandling att det är värdefullt att kontrastera intervjuer med måldokument och andra offentliga politiska dokument då de senare ger en bild av gemensamma och troligtvis genomarbetade tankar och strategier.⁷ De är dock ofta tillrättalagda dokument och beskriver verksamhetens mål medan man genom intervjuer kan få kunskap om praktikernas dilemma samt hur de uppfattar problemområdet. Mina intervjupersoner är:

Bo Sjöström, stadsdelschef i Hyllie stadsdel, Malmö stad, 25 april, 2007.

Johan Emanuelsson, projektledare för planeringen av Hyllievång på Strategiavdelningen på Stadsbyggnadskontoret, Malmö stad, 27 april 2007.

Inger Sellers, bostadsansvarig på planenheten på Stadsbyggnadskontoret, Malmö stad, 27 april 2007.

Anders Rubin, kommunalråd med ansvar för boende- och stadsmiljö, Malmö stad, 11 maj 2007.

---

⁷ Palander, 2006: 23.

2 Svensk planeringspolitik

Politisk planering är enligt statsvetaren Håkan Magnusson: ”[...] *framtidsorienterade beslutsprocesser där flera frågor beaktas samtidigt och genom vilka det allmänna, stat och kommuner, försöker få kontroll över omgivningarna för att genomföra sina intentioner*⁸”. Man vill ha möjlighet att styra för att kunna förverkliga sina intentioner. Kommunen har planmonopol och det samlade ansvaret för översiktplan och detaljplanearbete som i sin tur styr användandet av mark, vatten och bebyggelseutvecklingen i Sverige. Det sker dock i samarbete med andra aktörer som byggherrar och andra lokala intressenter vilket har kommit att bli en allt viktigare relation för såväl kommun som byggherrar då den ekonomiska aspekten av planering ofta betonas. Planeringsidealen har förändrats över tid i Sverige och olika värden betonats vid olika tidpunkter.

2.1 Att planera välfärdsstaden

Efter andra världskriget trodde planerare och arkitekter att stadsplanering skulle kunna lösa nästan alla stadens problem, även de sociala. Man skapade områden i städernas utkanter där alla vardagens uppgifter kunde skötas. Dagis, skola, arbetsplats och affärer skulle finnas i området. Det fanns statliga ideal om vilket liv man skulle leva och vilken grupp som skulle vistas i olika områden.⁹

Välfärdssamhället skapade hem för kärnfamiljer med bilen som främsta transportmedel. Avgränsade bostadsområden skulle genom gemensamma anläggningar som skola och affär i centrum skapa sociala relationer i området. Målet var att samarbete i grannskapet skulle fostra människor till att bli ”*vakna och aktiva medborgare som var inställda på samverkan med andra människor för att åstadkomma behövliga samhällliga reformer*¹⁰”. För att områdena skulle fungera utifrån grannskapstanken ville man undvika social blandning. På det sättet byggdes en social differentiering in i stadens utformning. Man planerade bostadsområden i vilka upplåtelseformerna skilde grupper åt. Det innebar således att man byggde olika områden för olika samhällsklasser.¹¹

---

⁸ Magnusson, 1980: 22.

⁹ Andersen, Kempen 2001: 256.

¹⁰ Urban, 2005: 34.

¹¹ Lindberg, Lindén, 1989: 16.

Kommunala allmännyttiga bostadsbolag bildades och bostadsbyggandet subventionerades med statliga bostadslån. Det började byggas större sammanhängande bostadsområden. I en SOU från 1968 hävdade man att idealet för bostadsplaneringen var att projekten skulle ha hög grad av enhetlighet och antalet hustyper skulle vara begränsade.¹² Många av de förväntade hyresgästerna till de så kallade miljonprogramsområdena i städernas utkant flyttade istället till småhus. I de enformiga bostadsområdena bosatte sig istället, och lever fortfarande idag grupper som på olika sätt exkluderats från samhällets funktioner och nätverk.

I välfärdsstatens ideologi betonades den fysiska planeringens möjlighet att påverka människors beteende och handlingsmönster. Planeringen grundades på vetenskapliga planer och social ingenjörskonst. Samhällsproblem skulle planeras bort men de berörda involverades inte i processen.¹³

2.2 Farväl folkhemmet?

”Paradoxen i svensk bostadspolitik är att alla skulle vilja att det fungerade som det gjorde på 1950-60-talen fast utan den kostnad som var kopplat till det”¹⁴.

En förändring i stadspolitiken utkristalliserades under åttiotalet vilket innebar en förskjutning mot en mer ekonomiskt inriktad politik med betoning på sysselsättning och konkurrenskraft vilket starkt påverkade planeringen.

Idag sker det relativt lite nybyggnation vilket får stor effekt på andelen hyresfastigheter. Nyproduktionen i Sverige sker främst genom byggandet av ägarfastigheter. Det har generellt sett blivit dyrare att hyra sin bostad än att äga den vilket slår mot de resurssvaga grupperna som inte har möjlighet att köpa bostaden. Man har fått en bostadsmarknadens ”järnlag” i vilken marknaden snarare än staten reglerar bostadsmarknaden. Privatisering och sänkta bostadsbidrag slår hårt och minskar den reella valmöjligheten för låginkomsttagare. Detta riskerar att skapa segregerade områden inom staden.¹⁵

Samhället har gått från en generell policy till en avgränsad och riktad politik där man ser rumsliga lösningar på sociala problem genom att rikta insatser till vissa geografiska delar av en stad. Sverige har sedan mitten på nittiotalet haft områdesbaserade åtgärdsprogram inom ramen för Storstadssatsning för de mest utsatta stadsdelarna i de större städerna. Storstadssatsningen skall göra storstäderna till tillväxtmotorer samtidigt som man försöker bromsa den negativa utvecklingen i utsatta områden. Planeringen och insatser skall grundas på de

---

¹² SOU 1968: 47.

¹³ Urban, 2005: 31.

¹⁴ Rubin, 25/4 2007.

¹⁵ Priemus - Von Kempen, 1999: 643.

boendes behov och engagemang ”[.....] *samt upprättas lokalt i dialog med de boende*¹⁶”.Citatet visar på en ny planeringsideologi som betonar att planering i ett demokratiskt samhälle måste inrymma människors delaktighet i skapandet av sitt boende och bostadsområde.

Folkhemmet definierat som ett samhälle där alla människor inkluderas är en ideologi som på många sätt överlevt sig själv. Det innebär inte att man tidigare arbetat utifrån ett ideal om att skapa integration mellan grupper men det fanns en tanke om att planera för att alla människor skulle omslutas av välfärdsstatens grundläggande skydd.

---

¹⁶ www.storstad.gov.se/arkivi/lokala_utvecklingsavtal/lu_2007_malmo.pdf

3 Integration

Integration är ett nyckelbegrepp i uppsatsen. Jag definierar integration som en förening av samhällsdelar till en helhet. Integration skall ske utan att krav ställs på att människors privata sfär måste förändras för att passa majoritetssamhället. De olika delarna skall tillsammans skapa en helhet som bygger på jämlikhet mellan dem. Boverket beskriver integration som ”*samhällets tillstånd och olika gruppers förhållande till detta samhälle*¹⁷”.

3.1 Social och rumslig integration

Operationaliseringen av begreppet integration sker genom den rumsliga och sociala integrationen. Rumslig integration beskrivs ofta som segregationens motsats. Segregation innebär att befolkningsgrupper systematiskt är fördelade i rummet. Integration betyder interaktion i samhället som helhet medan segregationen har en tydligare rumslig aspekt. Att skapa rumslig integration definieras av mig som att man sammanför grupper i samma fysiska rum. Boendesegregationen är enligt Integrationsverket en viktig indikator på tillståndet i fråga om integration i sin helhet.¹⁸

Social integration definieras som att integrationen skall ske genom möten över etniska, kulturella och språkliga gränser på ett informellt och otvunget sätt. Det förutsätter att människor inte exkluderas från nätverk. Olika grupper skall rätta sig efter varandra i en ömsesidig process och alla människor skall ha möjlighet att delta inom samhällets olika områden.

---

¹⁷ Integration och segregation i boendet - begrepp och indikatorer, 2004: 18.

¹⁸ Integration och segregation i boendet - begrepp och indikatorer, 2004: 17.

4 Teoretiska modeller

”Den balanserade stadsdelen” eller ”den delade stadsdelen” är två möjliga utvecklingar i den urbana miljön. De får mycket olika utfall såväl rumsligt som socialt. Modellerna rör vid en av det demokratiska samhällets grundläggande frågeställningar: Skall vi skapa ett samhälle där samtliga medborgare inkluderas oavsett personliga förutsättningar eller ett samhälle där människor måste inneha vissa attribut för att bli en del av samhällskroppen och dess resurser?

4.1 Den balanserade stadsdelen

Den balanserade stadsdelen innebär ett område där människor från olika sociala och ekonomiska skikt bor i samma område. Detta definieras av Urban Village Group som ”*well-designed, mixed use and sustainable urban areas with a sense of place and community involvement*”¹⁹.

Den balanserade stadsdelen har såväl fysiska som sociala implikationer. Den kopplas ihop med en blandad stadsdel utifrån faktorer som etnicitet, inkomst och bostadstyp. Att skapa attraktiva och välvårdade boendemiljöer bidrar till ekonomisk och socialt utveckling då de tenderar att förbättra trygghets- och hälsoaspekten.

Idén bakom ett balanserat bostadsområde grundar sig på tron att olika socioekonomiska grupper interaktionsmönster kommer förändras och korsas om de bor nära varandra. En rumslig blandning skapar alltså en social blandning.²⁰ Den kan utvecklas genom att man bygger hus för höginkomsttagare i ett socioekonomiskt svagt området eller att man konstruerar hyresfastigheter i segregerade höginkomsttagarområden.²¹

Enligt sociologen Susanne Urban har omgivningens sociala sammansättning så stark effekt på levnadsförutsättningarna att det bör ske en rumslig och social blandning inom bostadsområdena. Man kan förtäta områden genom att bygga avgränsade gårdar och mötesplatser för att på det sättet skapa grannkontakter. Kontakter med grannar kan skapa grannskapseffekter. Det innebär en

---

¹⁹ Pacione 2004: 105.

²⁰ Musterd, Andersson, 2005: 762.

²¹ Percy-Smith, 2000: 108.

socialisationsprocess genom spridning av beteende i sociala nätverk och utvecklande av socialt kapital.²²

Robert Putman definierar socialt kapital som ”*connections among individuals-social networks, and norms of reciprocity and trustworthiness that arise from them*”²³. Det finns brobyggande socialt kapital som binder heterogena grupper och individer tillsammans och inkluderar dem i samhällets sociala, politiska och ekonomiska liv. Genom socioekonomisk blandning skall man stimulera social ”klättring” och integration. Det är en ofta en del av ett större fysiskt uppgraderingsarbete inom området. Det bygger på idén om att andra marginaliserade grupper påverkar människors möjligheter och framtidsaspirationer men även deras tillgång till serviceinrättningar.

4.2 Den delade stadsdelen

Segregation kan beskrivas som en process av rumslig separation mellan olika samhällsgrupper. I den delade stadsdelen fördelar sig och bor olika grupper skilt från varandra vilket får både rumsliga och sociala implikationer.²⁴ Segregation kan kopplas till kvalitet och attraktivitet i olika bostadsområden (fysisk utformning) men även befolkningsgruppers resurser (socioekonomisk variabel). Det innebär en rumslig åtskillnad mellan individer som tillhör olika social-, inkomst- och yrkesgrupper. Boendesegregation blir alltså ett hinder för integration då vissa områden inte kan uppfylla behoven som de boende har i sitt vardagsliv.²⁵

Om det sociala avståndet ökar mellan befolkningsgrupper minskar sammanhållningen vilket leder till fragmentering och alienation i stadsdelen därför att det inte finns gemensamma normer och värderingar.²⁶ I den delade stadsdelen finns få eller inga länkar mellan olika bostadsområden. Det råder ett begränsat utbud av olika upplåtelseformer vilket inte möjliggör en bostadskarriär inom området. Robert Putmans definition av socialt kapital betyder att det förutom brobyggande nätverk även finns bundna sociala nätverk som innebär homogena och exkluderande sammanslutningar som inte möjliggör en koppling till det större samhället och således isolerar grupper.²⁷

Det finns två delar av den segregerade stadsdelen; den uppkopplade och den avskärmade delen.

---

²² Urban , 2005: 97.

²³ Jordan, 2006:194.

²⁴ Veldboer, Kleinshans, Duyvendak, 2002:42.

²⁵ Nordiska ministerrådet, Boligpolitik, 1997: 36-37.

²⁶ Palander, 2006: 78.

²⁷ Jordan, 2006:195.

4.2.1 Den uppkopplade delen

Delar av en stadsdel kan genom flaggskeppsprojekt försöka attrahera nya resursstarka grupper till ett område utan att integrera det med dess omgivning. Det är ett område skapat av illusioner där kulturell konsumtion uttryckt i omvandling av fysiska variabler blivit centralt. Det sker en social åtskillnad mellan grupper genom den fysiska segregeringen. Man utesluter vissa grupper genom bygga ensidigt boende eller planera områden som inte möjliggör för möten och kontakt mellan människor. Maktförhållanden reproduceras genom exkluderande nätverk där bara en viss grupp eller verksamhet inkluderas i planeringen av stadsdelens utveckling. Genom att segregera stadsdelen klipper man såväl sociala som rumsliga band mellan stadsdelens olika områden då olika funktioner och grupper separeras i rummet.²⁸

4.2.2 Den avskärmade delen

Utsatta bostadsområden i en stadsdel tenderar att hamna i en negativ och nedåtgående spiral som ökar dess utsatthet. Flera faktorer interagerar i komplexa processer som leder till stigmatisering av området. Dess fysiska utformning, sociala problem och avsaknaden av serviceinrättningar gör det mindre attraktivt på bostadsmarknaden. De grupper som möjlighet att göra bostadskarriär väljer att lämna området medan mindre bemedlade grupper flyttar in. De tillgängliga resurserna i området blir ansträngda och leder till försämrade bostadskvalité i bostadsområdet. Den rumsliga koncentrationen av socioekonomiskt svaga hushåll är enligt en del forskare den viktigaste bakomliggande faktorn till den onda segregationsspiralen.²⁹

Om bostadsområden och deras invånare stigmatiseras förlorar människor stolthet över sin närmiljö. Invånarna vill då inte identifiera sig med boplatsten vilket minskar incitamenten att arbeta tillsammans med områdets övriga befolkning för att underhålla och bevara platsen.

---

²⁸ Nyström, 1999: 220.

²⁹ Integration och segregation i boendet - begrepp och indikatorer, 2004: 18.

5 Malmös planeringspolitiska mål

Malmö var tidigare en industristad med ett av världens största båtvarv. Det följdes av en avindustrialiseringsperiod med utflyttning och ekonomiska problem för staden och dess invånare som konsekvens. Idag satsar Malmö på kunskapsintensiva branscher där högskolan blivit kronan på verket. Denna utveckling har starkt påverkat de planeringspolitiska målen.

5.1 Planera för att paketera

Ensam är man alltid på ett sådant område. Man har sin våning där, mer är det inte. Utanför gården finns det en eller två pyttesmå gräsmattor och en massa asfalt och betong. Hela Rosengård ser ut som en stenöken³⁰.

Så beskrivs Rosengård, ett miljonprogramsbygge i Malmö, av en boende i början av sjuttioalet. Makten över bostadsbyggandet under sextio- och sjuttioalet när områden som Rosengård byggdes var koncentrerad till ett fåtal män som också representerade bostadsbolagen. Malmös bostadspolitiska mål var att skapa en stor kvantitet bostäder. Bristen på mark gjorde att höghus byggdes eftersom de kunde rymma många boende per hektar. Man prioriterade konsekvent flerbostadshusområden framför småhus vilket skapade en ensidighet som senare drabbade stadens konkurrenskraft negativt.

Malmös nya bostadsområden lades på relativt nära avstånd till stadskärnan. Småhusområden byggdes inte i anslutning till höghusområden utan i större sammanhängande grupper. Under sjuttioalet började människor i allt högre grad flytta till stadens kranskommuner där andra bostadstyper, främst småhus, fanns att tillgå. Malmö fortsatte dock att bygga höghus trots att befolkningstillväxten avtog.

³¹

5.2 Planera för att skapa en kakofoni av erbjudanden

---

³⁰ Flemström, Ronnby, 1972: 66.

³¹ Byggandets förutsättningar, Malmö stad, 2004: 20.

Det överordnade målet för Malmös översiktplan för 2007 är att bibehålla och vidareutveckla Malmö som attraktiv och hållbar stad³².

Malmö vill idag erbjuda bostäder och områden som motsvarar alla gruppers preferenser. Kommunalrådet med ansvar för boende- och stadsmiljö uttrycker det som att; ”överordnad idé inom Malmös planering är att vi vill va en kakofoni av erbjudande³³”. Målet är att varje område skall ha sin egen identitet och planeringsnisch.

Malmö planerar staden för att skapa integration men inte i betydelsen antisegregation. Man vill inte koka en ”skuren soppa” där staden består av fristående öar enligt kommunrådet. Integration genom planering förväntas att skapas genom offentliga mötesplatser där människor med olika erfarenheter och bakgrund kan vistas på samma plats. I Malmös främsta flaggskeppsområde Västra Hamnen har man i ett exklusivt bostads- och kontorsområde skapat promenadstråk och badplatser som kommit att bli mötesplats för malmöbor från olika delar av staden.³⁴ Staden för genom kampanjen ”Möten i vardagen om vikten av att se den andre i vardagen” en diskussion om hur man skall utveckla mötesplatser mellan olika grupper i staden. Det är på hög abstraktionsnivå men har lett till att man genomfört vissa rumsliga förändringar i form av var man lokaliserar offentliga institutioner.

Att stimulera rörligheten på bostadsmarknaden och på så sätt underlätta för människor att göra boendekarriär är ett strategiskt planeringsmål i staden.³⁵ De socioekonomiskt svaga grupperna tenderar dock att flytta österut där det ligger ett sammanhängande ”fattigbälte” medan resursstarka grupper rör sig västerut i staden.³⁶

5.2.1 Planera för att skapa attraktivitet och hållbarhet

De planeringspolitiska målen är nära sammankopplade med den lokala ekonomiska utvecklingen i Malmö. Kommunstyrelsens ordförande Ilmar Reepalu hävdar att man genom planering och design kan förändra mer än den fysiska strukturen av en stad.

Malmö håller på att förvandlas, till något nytt, till något annat än det varit: de gamla landmärkena från industriepoken –Kockumskranen, Mazettifabriken, strumpfabriken för att nämna några- finns inte längre och istället har vi byggt visionen om ett nytt Malmö med en ny identitet³⁷.

Ett led i planeringen av en attraktiv stad är EU’ s kampanj för hållbara städer där man betonar social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet. De tre begreppen är även ledord i Malmös översiktsplan och ett av stadens planeringspolitiska mål.³⁸

---

³² Möten i staden, om vikten av att se den andre i vardagen, Malmö stad.

³³ Rubin, 11/5 2007.

³⁴ Rubin, 11/5 2007.

³⁵ Bostadsförsörjning: Utbyggnadsplan för Malmö 2006-2009: 12.

³⁶ Sjöström, 25/4 2007.

³⁷ Wessel, Tunström, Bradley, 2005: 153.

³⁸ <http://ec.europa.eu/environment/urban/pdf/rport-sv.pdf>.De

Genom att bygga utifrån ekologiska premisser kan man skapa en unik nisch som passar dagens efterfrågan vilket är kopplat till den ekonomiska hållbarheten. Det innebär att man planerar områden på ett sätt som gör att kapital och människor lokaliserar sig i staden. Att planera för hållbarhet blir alltså ett verktyg för att konkurrera med andra städer om investeringar.

Malmö's planeringspolitiska mål är sammanfattningsvis att erbjuda en diversifierad stad som passar alla grupper. Man arbetar med integration via planering genom att skapa trevliga utemiljöer medan frågan om att skapa integration inom varje område inte prioriteras.

6 Hyllie stadsdel

Hyllie är en relativt sett stor stadsdel med ungefär 30 000 invånare och är i sin helhet en genomsnittlig stadsdel i Malmö utifrån sociala och etniska variabler.³⁹ I Hyllie skall det byggas ett nytt stadsdelsområde, Hyllievång, i anslutning till den befintliga stadsdelen. 7000 nya bostäder förväntas konstrueras samt bland annat en ny evenemangsarena, ett köpcentrum samt kontorsfastigheter. Malmös infrastrukturprojekt Citytunneln kommer att gå igenom Hyllie och stadsdelen får en tågstation. Man kommer även att konstruera en över 200 meter hög byggnad, Malmö Tower, i Hyllievång.

Några av Malmös mest segregerade och socioekonomiskt mest utsatta områden gränsar till det nya Hyllievång och är delar av Hyllie stadsdel. Områdena karaktäriseras av att ha avgränsade och slutna rumsliga former. Invånarna har begränsade kontakter med resten av staden, men även mellan stadsdelens olika områden. Det saknas torg, mötesplatser och serviceinrättningar. En utbyggnad av Hyllie har funnits med i stadens planer sedan Malmö stads Generalplan 1966. Byggnadsboomen på sextiotalet avtog innan Hyllie fick sitt centrum. Tanken var att det skulle skapas en knutpunkt för kontor, bostäder, handel och service. Dessa faktorer finns fortfarande med i dagens planering för stadsdelen.

Den aktuella utbyggnadsplanen för Hyllie stadsdel beskrivs av chefen för planeringen av Hyllievång som en ”*postindustriell, kunskapsorienterad, , kommunikationslägesorienterad plan*”⁴⁰. Malmö stad annonserar Hyllievång som ett av dess nya utvecklingsområden och beskriver det som ”[...] *ett profilområde i Öresundsregionen, med verksamheter som är attraktiva både ur ett regionalt och nationellt perspektiv*”⁴¹.

Utifrån mina två teoretiska modeller kommer jag att analysera olika aspekter av den sociala och rumsliga integrationen i Hyllie stadsdel.

6.1 Hyllie - ett flaggskeppsprojekt?

När Malmös store byggherre Percy Nilsson köpte mark för att bygga en sportarena och shoppingcentra i Hyllie stadsdel under senare delen av nittiotalet

---

³⁹ <http://www.malmo.se/faktaommalmopolitik/statistik/08stadsdelar.4.33aee30d103b8f15916800028691.html>

⁴⁰ Emanuelsson, 27/5 2007.

⁴¹ www.malmo.se/bostadsbygge/utvecklingsomraden/hyllie

var det få som trodde på idén. ”Från början skrattade folk åt oss, det var ju ingen annan som hakade på. De tyckte han ’Percy Nilsson är ju dum i huvudet’. Hur kan han betala så mycket för den marken⁴²?” Byggherren drev kommunen framför sig och det blev panikartade år när man skulle genomföra den konkreta planeringen av området.⁴³

Man kan notera att Europeiska Unionens retorik om platsmarknadsföring och nätverk inkluderats i planeringen av Hyllie i vad Kai Böhme benämner den diskursiva integrationen. Det är en sammankoppling mellan fysisk planläggning och ekonomisk utveckling på regional nivå.⁴⁴ Kommunen vill att Hyllie skall bli något unikt. Den skall profilera sig som besöksmål, boendeort och företagsetableringsplats. ”Nu är alla med på planerna och det är av stor imagebetydelse, det markerar verkligen en ny stadsdel och att den är något speciellt⁴⁵.” Malmö Tower har marknadsföringsbetydelse för Hyllie enligt dem som planerat området. Byggnaden skapades inte genom en bred diskussion mellan olika aktörer. Hyllies stadsdelschef beskriver utvecklingen på följande sätt.

Första planerna som jag kommer ihåg, om jag inte missminner mig, var Hyllievång ett stort varuhus, det var ett sorts ekologiskt Coop och så tittar vi på vad det är idag, något helt, helt annat. Du tittar på det höga huset [Malmö Tower, förf. kommentar] jag tror inte vi kände till det förrän man presenterade det på hemsidan⁴⁶.

Kommunalrådet med ansvar för boende- och stadsmiljö i Malmö beskriver inte heller Malmö Tower som ett medvetet val eller strategi från kommunen sida utan mer som ”grädde på moset⁴⁷”. Man ansåg att Malmö Tower kunde få uppföras därför att det egentligen inte fanns några värden att bevara i Hyllie och därför kunde man tillåta byggandet av ett högt hus.⁴⁸

Jag menar att Hyllie på många sätt kan karaktäriseras som ett flaggskeppsprojekt i ambitionen att planera ett nytt och unikt område. Tankarna om Hyllies funktion har skiftat över tid och mellan olika aktörer men det som kännetecknar dagens bild av Hyllie är ett projekt där man försöker skapa en känsla av ett exklusivt framtidsområde.

---

⁴² Rubin, 11/5 2007.

⁴³ Emanuelsson, 27/4 2007.

⁴⁴ <http://www.nordregio.se/Files/r0208p251-256.pdf>.

⁴⁵ Emanuelsson, 27/4 2007.

⁴⁶ Sjöström, 25/4 2007.

⁴⁷ Rubin, 11/5 2007.

⁴⁸ Rubin, 11/5 2007.

6.2 Hyllie – en stadsdel med potential för rumslig integration?

Den absolut största utmaningen är att knyta ihop de kringliggande bostadsområdena med Hyllievång. Där kommer ju att bli en socioekonomisk barriär som kan bli väldigt förödande⁴⁹.

Det hävdar Hyllies stadsdelschef på frågan om Hyllie stadsdels framtid. Det finns flera aspekter som utmanar möjligheten att skapa rumslig integration i stadsdelen. Hyllies vägsystem är barriärdelande. Mellan Hyllievång och andra områden i Hyllie kommer det att finnas trafikleder. Man arbetar för att knyta ihop vägsystemen för att på så sätt möjliggöra rörelse mellan områdena inom stadsdelen.

I Hyllie finns en stor park, Kroksbäcksparken, som redan innan Hyllievång planerades separerade två av stadsdelens mest utsatta bostadsområden. Hyllievång byggs vid parkens kulliga, södra sida. Kullarna beskrivs av Malmö stad som identitetsskapande för människor i området. De är ursprungligen jordhögar som lämnades kvar när utbyggandet av Hyllie på sextiotalet avstannade. Dessa kan ses som rumslig symboler för stadsdelens miljonprogramshistoria som nu skall möta den 200 meter höga Malmö Tower som kan ses som en symbol för Hyllievång.

Kommunen strävar efter att Hyllievång skall ha en fördelning på ungefär 30 procent hyresrätter och 70 procent bostadsrätter när man planerar nya bostadsområden. Man skapar på det sättet en blandad stadsdel enligt kommunen.

⁵⁰ Det innebär dock att människor utan ekonomiska resurser kommer ha svårt att hitta bostad i Hyllievång. Det skapas således fysiska såväl som sociala hinder för integrationen. Samtidigt möjliggör diversifieringen av boendeformer en boendekarriär för Hyllies invånare utan att de behöver flytta från stadsdelen. Det skapar en stabilitet och långsiktighet som är viktiga aspekter av modellen om ”den balanserade stadsdelen”.

Det finns incitament från kommunens sida att binda samman de två delarna för att på så sätt lösa problemet att en av Malmös största stadsdelar saknar grundläggande serviceinrättningar som funnits sedan sextiotalet. Integration innebär enligt min definition av begreppet inte att det är Hyllie som skall integreras i Hyllievång utan att de tillsammans skall skapa en ny helhet. I dagsläget finns det få rumsligt integrerande aspekter i utbyggnaden av stadsdelen.

---

⁴⁹ Sjöström, 25/ 4 2007.

⁵⁰ Hyllie, vision och förutsättningar kring markanvisning, Malmö stad, februari 2007.

6.2.1 Sociala, ekonomiska och rumsliga värden

Jag tycker att man inte värderar människovärden före andra värden [i planeringen av Hyllie, förf. kommentar]. Grönstråkstänket är mycket viktigare än de sociala värden.

Planeringen belyser de värdekonflikter som skapas när olika ideal skall vägas samman. Att hårdexploatera marken för att skapa ekonomisk vinst ställs mot sociala värden och mänskliga relationer. Malmös beskrivs som parkernas stad och staden vill upprätthålla en grön korridor genom hela Malmö vilken även skär genom Hyllie stadsdel. Värdet av att skapa en grön stad ställs mot värdet av att skapa fysisk närhet mellan nuvarande Hyllie och Hyllievång.

Hyllievång har planerats utifrån Malmös stads tre hållbarhetsbegrepp. De sociala värdena är att skapa integrerande rum vilket bland annat definieras som att skapa hierarkier mellan byggnader. Målsättningen är att utveckla offentliga rum som ger spänning och lockar till nyfikenhet. Dessa är kvalitéer som enligt Malmö stad utmärker Hyllie.⁵¹ Jag tolkar det som att man försöker platsmarknadsföra Hyllie genom att ge den abstrakta men attraktiva attribut. Det kan tydas som att man snarare vill skapa ett offentligt rum som lockar besökare än att skapa förutsättningar för en rumslig och social integration inom stadsdelen.

6.3 Hyllie- en stadsdel byggt från gräsrotten?

Hyllie har lyfts fram som en stadsdel som aktivt och framgångsrikt arbetat utifrån ett underifrånperspektiv under Storstadssatsningen. Det skulle kunna leda till att man tar vara på de positiva erfarenheter som dragit från tidigare projekt i området när man nu planerar för en utbyggnad av stadsdelen.

Det har förekommit flera arkitekttävlingar för byggnader och torg i de centrala delarna av Hyllievång. Noterbart är att i princip enbart Malmös förvaltningskontor (Gatukontor, Fastighetskontor, Stadsbyggnadskontor) varit representerade i tävlingarnas jury. Nämnade kontor är också inkluderade i planeringen av området. Resultatet blir en exkluderande process där ett fåtal aktörer fattar besluten.

Invånarna i Hyllie har till stor del utestängts från den fysiska planeringen av Hyllievång. Jag tolkar det som att planerarna inte inkluderar Hyllievång som en del av Hyllie utan i praktiken definierar det som ett område skapat för en annan grupp av människor. Man planerar området utifrån denna grupps förväntade preferenser och livssituation. Jag drar slutsatsen att invånarna i Hyllie gärna får inkluderas i projekt rörande så kallade mjuka värden som till exempel utbildning och språkinläring (vilket var delar av Storstadssatsningens projekt) men inte i fysisk planering. Konsekvenserna av en utestängande process blir att man riskerar

---

⁵¹ [Visioner och förutsättningar vid markanvisning- Hyllie, Malmö stad, februari 2007](#)

att skapa offentliga ytor och byggnader som inte uppmuntrar till gemenskap i området då de inte sprungit fram ur grannskapets källa.

6.4 Hyllie - en stadsdel med potential för social integration?

Den som i sin boendemiljö inte blir bemött med respekt, den som inte på ett konkret sätt kan påverka sitt boende förlorar lätt sin självkänsla och den självrespekt som behövs för att kunna – och vilja- bli delaktig och integrerad i samhället⁵².

Det behövs såväl sociala som rumsliga aspekter för att genom planering skapa integration i en stadsdel. Roy Coleman menar att den vardagliga interaktionen i ett område där man tillsammans löser de problem man konfronteras med omedvetet skapar gemensamma normer och tillit.⁵³ I Hyllie arbetar man för att skapa samverkan mellan olika nätverk och på så sätt utveckla social integration inom området. Man har strävat efter att föreningar från olika kulturer skall kunna mötas. Resultatet har blivit att svenskar inte visat intresse för samarbetet och att det har skett en uppdelning mellan det etablerade majoritetssamhället och minoritetsgrupper. De nuvarande relationerna mellan olika grupper kommer troligtvis att cementeras med introduktionen av Hyllievång i stadsdelen. Kommunalrådet Rubin förutser att den framtida befolkningen på Hyllievång kommer ha stora dagliga rörelsemönster och snabba flyttmönster. ”*Det är inte 'the hood' direkt, det är modernt, lite ytligt liv som den nya befolkningen i området kommer ha*⁵⁴”.

Ett sätt att bygga en gemensam plattform mellan de olika grupperna och skapa en balanserad stadsdel är genom den offentliga servicesektorn. Malmö kommun planerar att lägga ner delar av skolverksamheten i nuvarande Hyllie för att skapa skolor i Hyllievång som kan ta emot elever från de kringliggande områdena. Värdet av social integration väger tyngre än såväl pedagogiska som eventuellt ekonomiska aspekter därför att man ser att en ombyggnad av de nuvarande skolorna i delar av Hyllie inte kommer att förändra elevernas sökstruktur. Hyllievångs invånare kommer troligtvis inte att placera sina barn i skolor i miljonprogramsområden enligt stadsdelschefen i Hyllie.⁵⁵ Utbildningssystemet är en väg för att skapa en balanserad stadsdel då grupper bygger nätverk och förtroende för varandra på ett tidigt stadium.

---

⁵² Integration och segregation boendet - begrepp och indikatorer, Boverket, 2004: 25.

⁵³ Jordan, 2006:194.

⁵⁴ Rubin, 27/4 2007.

⁵⁵ Sjöström, 25/4 2007.

6.5 Hyllie - en mötesplats?

Höghusen sträcker sig mot himlen ,
Hämtar ner vinden.
Som övergivna kolapapper
Far människorna runt hörnen.

56

Ett planeringspolitiskt mål för Hyllievång är att den skall utgöra en mötesplats. Den balanserade stadsdelen betonar vikten av mötesplatser för att skapa social integration. Hyllie har potential att bli en mötesplats för både människor i regionen och hyllieborna. Idrottsmatcher på den nya arenan och shoppingcentret kan ses som folkliga nöjen vilket kan locka människor från olika kulturella och ekonomiska grupper. Affärsgallerian skall enligt planerna även hålla öppet på kvällstid vilket kan leda till att det blir en mötesplats för ungdomar och andra grupper som har små möjligheter att röra sig utanför området. Shoppingcentran befinner sig i ett halvoffentligt tillstånd i vilka man endast får vistas om man följer de oskrivna lagar som är uppsatta av ägarna. Det innebär till exempel att man måste konsumera för att kunna tillbringa en längre tid inne i byggnaden. Det kan jämföras med det offentliga rummet där alla människor kan vistas och mötas därför att det är ett rum som tillhör medborgarna.⁵⁷

Torg är mötesplatser som både skapar och förmedla signaler om en plats visionella identitet. Torget som planeras i anslutning till Malmö Tower i Hyllievång skall bestå av tre mindre sammanlänkade torg, vart och ett med en egen identitet, atmosfär och användningsområde enligt arkitekterna bakom projektet.⁵⁸ Det leder till rumslig och social åtskillnad och bygger på tanken att grupper både önskar och skall uppmuntras att inte mötas.

Hyllievång har stor potential att bli någon typ av mötesplats då stadsdelen idag har få naturliga mötesplatser. Dessa träffpunkter kan få människor att sluta ”flyga runt som kolapapper” eller som förvaltningschefen i Hyllie kallade det leva på isolerade öar.⁵⁹ Det kräver att man planerar rummet på ett integrerande sätt för att visionerna om mötesplatser skall bli verklighet och att man skapar platser som är genuint offentliga för att alla människor skall ha möjlighet att spendera tid där.

---

⁵⁶ Lars Bergquist i ”Elegier i Rosengård” i Flemström, Ronnby, 1972: 69.

⁵⁷ Johansson - Sernhede, 2003: 150.

⁵⁸ www.annehem.se.

⁵⁹ Sjöström, 25/4 2007.

7 Avslutande analys

De olika delarna av uppsatsen har belyst de visioner och ideal som finns för Malmö stad och för Hyllie stadsdels utbyggnad. I ett komplext samhälle samagerar många olika fenomen. Stadsdelen och staden är inte enbart på väg i *en* riktning utan de rör sig åt flera, ibland motstridiga, håll därför att det finns olika värden att bevara och betona samtidigt.

7.1 Finns det en koppling mellan social och rumslig integration i planering?

Som jag visat i uppsatsen är kopplingen mellan social och rumslig integration i planering inte alltid självklar. Enbart rumslig integration leder inte till större social integration därför att människor inte automatiskt kommer att handla på ett speciellt sätt för att de bor i ett område med blandade upplåtelseformer.

Homogenitet snarare än diversifiering och blandning är enligt vissa forskare en möjlig lösning om man vill utveckla ett bostadsområde och skapa en gemensam identitet.⁶⁰ Samhällsgeografen Ben Thomasson har presenterat idén om den mångdimensionella staden, vilket skulle kunna översättas till en stadsdelsnivå, där etniska enklaver ses som exotiska platser som lyfter stadens attraktivitet. Enklaverna skapar enligt modellen en egen styrka som används i kontakt med andra delar av staden. Genom att utgå från en trygg hemmabas i ett homogent område kan man möta andra områden och grupper. Man behöver således inte skapa blandade bostadsområden för att skapa en social integration på stadsdelsnivå. Rumslig integration är dock en viktig faktor för att främja social integration. Genom att människor möts i vardagen ökar förutsättningarna för en djupare, social integration.

7.2 Malmös planeringspolitiska mål

Malmö stad har, som kommunalrådet Rubin uttrycker det, ett pragmatiskt förhållningssätt till planering. Han förklarar stadens inställning till planering på

---

⁶⁰ Cole, Goodchild, 2001: 353.

följande sätt. ”Vi säger inte att det här är inte så vi gör business. Vi tittar på varje projekt och bedömer om det är bra eller dåligt för staden⁶¹”.

Jag tolkar mina intervjuer och de dokument jag studerat från kommunen som att den överordnade planeringstanken för Malmö är att skapa oaser som passar olika grupper. Man vill utveckla en blandad stad med ett stort utbud av olika områden så att man kan locka till sig nya resursstarka invånare men även få de befintliga invånarna att vilja bo kvar i staden under hela livscykeln.

Det finns otaliga planer och visioner från såväl stat som kommun som behandlar integration kopplat till planering men det uttrycks sällan hur man på ett konkret sätt faktiskt kan arbeta med frågan. I praktiken tenderar effektivitet och ekonomiska aspekter att betonas. Staden använder en politik där delarna tillsammans skapar en produktiv helhet. Man presenterar en närmast symbiosliknande relation mellan ekonomiska och sociala faktorer i både de officiella dokumenten jag studerat som i mina intervjuer. Det leder mig till slutsatsen att social integration anses som viktig om den kan leda till ekonomisk framgång för staden.

Jag anser att Malmö har möjlighet att skapa social och rumslig integration genom att bryta konsoliderade och ibland svåridentifierade tankemönster i planeringen av det offentliga rummet. I idén om ”den delade stadsdelen” ingår tanken att olika funktioner hör hemma i olika rum. Malmös kampanj ”Möten i staden” behöver utvecklas ytterligare från idéstadium och betona vikten av att placera ut finkulturen till mindre centrala områden för att på så sätt skapa möjligheter för en större grupp människor att möta olika kulturformer. Det är ett sätt att generera rumslig integration i staden men även att med planering signalera att staden och dess institutioner tillhör hela befolkningen. Man skulle till exempel, som Hyllie stadsdelschef föreslog under min intervju, kunna placera ett museum eller en konserthall i Hyllies stora park Kroksäcksparken. Parken beskrivs av mina intervjupersoner som en otrygg plats.⁶²

Modellerna för ”den balanserade stadsdelen” och ”den delade stadsdelen” kan delvis överföras till en analys av Malmös planeringspolitik. Den balanserade stadsdelsbegreppet är inte riktigt passande för en stor skala som en hel stad. Slutsatsen är Malmö stad snarare betonar ”den uppkopplade stadsdelens” ideal där man försöker skapa en attraktiv stad snarare än en rumsligt och socialt balanserad stad. Man arbetar med många integrationsprojekt men få är kopplade till den fysiska planeringspolitiken.

---

⁶¹ Rubin, 11/5 2007.

⁶² Sjöström, 25/4 2007.

7.3 Visioner för planeringen av Hyllie

Det finns en märkbar förvirring i stadens planering rörande Hyllies utbyggnad. Man bygger i Hyllie samtidigt som flera betydande frågor inte är lösta.⁶³ Det riskerar att leda till att målen förändras och ändrar riktning under utbyggnaden på slumpmässiga grunder då många olika aktörer är involverade. Politikerna hävdar att utbyggnaden till stor del är en planeringsfråga snarare än en politisk fråga.⁶⁴ Man har utvecklat en konsensus i kommunen där planering och boende inte länge är ett ideologiskt diskussionsämne utan något som förvaltningens olika avdelningar skall diskutera och förhandla om. Det är dock viktigt att betona att utbyggnaden av Hyllie ännu till stor del är på planeringsstadiet.

Aktörer har olika visioner beroende på deras roll i Hyllies utveckling. Stadsdelschefen i Hyllie menar att *”vi har ett litet problem därför att områdenas karaktär omvandlas utifrån hur marknaden ser ut om vi skall vara krassa⁶⁵”*. Det är även min slutsats. Man kommer att planera och bygga i Hyllievång så länge den positiva trenden med hög inflyttning till Malmö håller i sig. Det torde grunda sig på erfarenheterna från förra gången Malmö planerade en utbyggnad av Hyllie som aldrig förverkligades. Kommunen förmedlar en känsla av att man förstår att trender i en globaliserad värld kan vända snabbt och att man bör arbeta så länge känslan av Hyllie som en del av framtidens region och stad finns kvar hos företag och byggbolag. Att restaurera och förbättra miljön i området är en attraktiv strategi, inte bara för att bekämpa rumslig segregering inom staden utan även för att locka till sig och stärka stadens ekonomiska position.⁶⁶

Malmö kommun har en vision att Hyllie skall bli en ny framsida för Malmö där man vänder sig inte bara mot resten av Sverige utan mot Öresundsregionen. Det är en del av tillväxtstrategin för Malmö.⁶⁷ Områdets tydliga fokus på den danska marknaden och den förväntade stora inflyttningen av danskar i Hyllievång leder mig till slutsatsen att området kommer bli en plats i regionen snarare än i staden.

7.3.1 Hyllie –en balanserad stadsdel eller en delad stadsdel

Det finns ingen uttalad och genomarbetad tanke inom planeringen av Hyllies utbyggnad för att skapa en balanserad stadsdel. Retoriken bakom sammanförandet

---

⁶³ Emanuelsson, 27/4 2007.

⁶⁴ Rubin, 11/5 2007.

⁶⁵ Sjöström, 25/4 2007.

⁶⁶ Premius, Van kempen 1999: 655.

⁶⁷ Emanuelsson, 27 / 4 2007.

av de två områdena är att skapa social integration men fokus tenderar enligt min analys att centreras kring att skapa trevliga boendemiljöer för resursstarka grupper i Hyllievång.

Hyllievång kommer troligtvis leda till arbetstillfällen för människor i de omkringliggande områdena men det behöver inte leda till integration mellan olika grupper därför att de kan förväntas ha olika arbeten och kulturella mönster. Höginkomsttagares konsumtion tenderar att vara arbetskraftsintensiv. Man vill ha unika och personligt utformade varor, tjänster och kultur.⁶⁸ Människor i de socioekonomiskt svaga områdena kan således arbeta för hyllievångborna, direkt som hemhjälp eller indirekt genom att distribuera varor som passar efterfrågan i området. Tanken i modellen om ”den balanserade stadsdelen” är att social integration mellan människor skall skapas frivilligt och omfattar inte enbart att någon arbetar för den andra.

Hyllie har dock varken potential att bli ”en delade stadsdel” eller ”en balanserad stadsdel”. Framtiden ligger snarare mellan mina två teoretiska modeller. De användes för att belysa utvecklingen och inte för att strikt klassificera en komplex verklighet. Det finns dock, som uppsatsen visat, drag i planeringen av Hyllie som kan riskera att dela stadsdelen snarare än föra samman den. Detta synliggörs genom planeringen av mötesplatser, offentliga ytor och bebyggelse.

7.3.2 Bakom modellernas fasad

Den politiska diskursen om ett balanserat område är både inkluderande och exkluderande och kan liknas vid socialt ingenjörskap. Den balanserade stadsdelens fundament är det harmoniska grannskapet vilket kopplas samman med integrationstanken och förknippas med tillhörighet och sammanhållning. Det innebär att invånarna känner solidaritet och ömsesidigt ställer upp för varandra. Detta grundar sig dock implicit på att alla är lika varandra. Strävan efter att skapa en områdesgemenskap kan verka bortstötande gentemot de som anses vara annorlunda⁶⁹.

Oppression of 'the other' constrains an individuals' autonomy and freedom to choose a way of life, and leaves little room for criticism and change, and may sustain structural hierarchies facilitating class exploitation⁷⁰.

Att producera ett grannskap av två typer av områden kan innebära stigmatisering av grupper, platser och människor. Nuvarande Hyllie stadsdel kan enligt modellen tvingas assimilera sig till Hyllievångs utveckling för att få integreras med den.

---

⁶⁸ Sassen, 1994: 114.

⁶⁹ Rumling, Mee och Mac Guirk 2004: 238.

⁷⁰ Rumling, Mee, Mc Guirk, 2004: 238.

Den balanserade stadsdelen innebär att man kan skapa goda förebilder i ett område som gör att rykte dess status förbättras. Det betyder implicit att människor med större socioekonomiska förutsättningar skulle ha inbyggda personliga egenskaper som gör de till vägledare för grannskapet. Man kan således ifrågasätta sambandet mellan Putmans brobyggarnätverk och innebörden av ”den balanserade stadsdelen”. Det faktiska utfallet av modellen behöver inte innebära att nätverk skapas i vilka olika grupper interagerar utifrån lika förutsättningar.

Den delade stadsdelen är en modell som betonar dikotomin mellan attraktiva områden och utsatta bostadsområden vilket som jag tidigare visat är en alltför förenklad modell av en stadsdels utveckling.

7.4 Planering för att skapa en gemensam identitet

Planering för att skapa integration är viktigt men måste gå från att vara en plan till att i praktiken också uttryckas genom att till exempel ge stadsdelsområden en gemensam beteckning. Malmö stad har i officiella dokument frekvent benämnt Hyllie som ”den nya stadsdelen Hyllie”. Man har på Malmö stads hemsida hävdad att Hyllie är ett område utan bebyggelse trots att stadsdelen idag har över trettio tusen invånare. Man beskriver de mer problemfyllda delarna av Hyllie som kringliggande stadsdelar och inte som en del av Hyllie.⁷¹ Jag tolkar det som att Hyllie stadsdel skall ges en ny innebörd. Det kan vara ett sätt att förbättra stadsdelens rykte som alla invånare i Hyllie tjänar på därför att ryktet ofta är det som leder till en nedåtgående segregationsspiral enligt modellen om ”den delade stadsdelen”. Det är dock problematiskt när man försöker skapa en identitet i vilken stora delar av stadsdelen exkluderas därför att de inte längre passar in i bilden man vill förmedla av området. Det är ett stort hinder för integrationen och människors möjlighet att känna stolthet för sitt område och hem. Det är möjligt att detta är ett tecken på en förvirring i planeringsskedet men jag anser att det signalerar vilken syn förvaltningen har på Hyllies planering och utveckling.

Planeringen är som jag visat i uppsatsen en viktig faktor för att skapa förutsättningar för integration. Den stora utmaningen är att därifrån skapa en gemensam identitet och samarbetsformer mellan olika grupper så att människor skapar relationer och tillsammans arbetar för att utveckla stadsdelen och i förlängningen även staden.

---

⁷¹ www.malmo.se

8 Referenser

- Andersen, Hans Thor – van Kempen, Ronald, 2001. *Governing European Cities. Social fragmentation, social exclusion and urban governance*. Hampshire: Ashgate Publishing Limited.
- Brenner, Neil, 2004. *New State Spaces Urban Governance and the Rescaling of Statehood*. New York: Oxford University Press.
- Esaiasson, Peter, et al, 2003. *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Norstedts juridik.
- Flemström, Carin - Ronnby, Alf, 1972. *Fallet Rosengård En studie i svensk planering- och bostadspolitik*. Lund: Bokförlaget Prisma.
- Johansson, Tomas - Sernhede, Ove, 2003. *Urbanitetens omvandlingar. Kultur och identitet i den postmoderna staden*. Uddevalla: Boförlaget Daidalos AB.
- Jordan, Bill, 2006, *Social Policy for the Twenty-First Century*. London: Polity press.
- Lundquist, Lennart, 1993. *Det vetenskapliga studiet av politik*. Lund: Studentlitteratur.
- Magnusson, Håkan, 1980. *Kommunerna och den regionala planeringen. En analys av länsplaneringen och den fysiska riksplaneringen*. Lund: Studentlitteratur.
- Nyström, Jan, 1999. *Planeringens grunder. En översikt*. Lund: Studentlitteratur.
- Palander, Camilla, 2006. *Områdesbaserad politik för minskad segregation. En studie av den svenska storstadspolitiken*. Uppsala: Uppsala universitet.
- Percy-Smith, Janie, 2000. *Policy Responses to Social Exclusion. Towards inclusion?* Buckingham: Open University Press.
- Sassen, Saskia, 1994. *Cities in a world economy*. New York: Pine Forge Press.
- Turner, Bengt, 2001, *Bostadspolitiska förändringar i Europa*. Uppsala: Institutet för bostads- och urbanforskning.
- Urban, Susanne, 2005. *Att ordna staden. Den nya storstadspolitiken växer fram*. Lund: Lund arkiv 2005.
- Wessel Broms, Ola - Tunström, Moa - Karin, Bradley, 2005. *Bor vi i samma stad? Om stadsutveckling ,mångfald och rättvisa*. Kristianstad: Pocky.

8.1 Statliga och kommunala dokument

Integration och segregation boendet - begrepp och indikatorer, 2004, Boverket.
Möten i staden. Om vikten av att se den andre i vardagen. Malmö stad. 2001:1.
Visioner och förutsättningar vid markanvisning- Hyllie stadsdel, Malmö stad februari 2007.

www.malmo.se/bostadsbygge/utvecklingsomraden/hyllie

<http://www.malmo.se/faktaommalmopolitik/statistik/08stadsdelar.4.33ae30d103b8f15916800028691.html>

Bostadsförsörjning: Utbyggnadsplan för Malmö 2006-2009. Malmö stad.
Nordiska ministerrådet,

<http://www.norden.org/gender/grb/konsanalyser/sk/boligpolitik.asp>

SOU 1968: 4, Förvaltning och folkstyre.

8.2 Vetenskapliga artiklar

Arthurson, Kathy , 2005. *Social Mix and the Cities*. Urban Policy and research, vol 23.

Cole, Ian - Goodchild Barry, 2001. *Social Mix and the 'balanced community' in British housing policy – a tale of two epochs*. Geo Journal, vol. 51.

Lee Peter - Murie Alan, 1999. *Spatial and Social Division within British Cities: Beyond Residualism*. Housing Studies, vol. 14, no.5.

Lindberg, Göran - Lindén Anna-Lisa, 1989. *Social segmentation på den svenska bostadsmarknaden*, Lund. Forskargruppen Boende och bebyggelse, Sociologiska institutionen, Lund, 1989.

Musterd, Sako - Andersson, Roger, 2005. *Housing Mix , Social Mix and social opportunities*. Urban Affairs Review, vol 40, no.6.

Priemus, Hugo – Ronald, van Kempen, 1999. *Restructuring urban neighbourhoods in the Netherlands: four birds with one stone*. Journal of Housing and Built environment, vol. 14.

Rumling, J. Kristian - Mee J. Kathleen - Mc Guirk Pauline, 2004. *Questioning the Rhetoric of Social Mix: Courteous Community or Hidden Hostality?*, Australian Geographical Studies, vol. 42.

Veldboer Lex - Reinout Kleinhans – Duyvendak, Jan, Willem, 2002. *The Diversified Neighbourhood in Western Europe and the United States*, Journal of International Migration and Integration, vol 3, no.1.

Övriga källor:

Fastighetsförvaltningsbolaget Annehem AB, Malmö www.annehem.se

Nordregio, 2002.

<http://www.nordregio.se/Files/r0208p251-256.pdf>

Rapport, Hållbara städer i Europa. Europeiska kommissionen, 1996.

<http://ec.europa.eu/environment/urban/pdf/rport-sv.pdf>.De

Bo Sjöström, stadsdelschef i Hyllie stadsdel, Malmö stad, 25 april, 2007.

Johan Emanuelsson, projektledare för planeringen av Hyllievång på
Strategiavdelningen på Stadsbyggnadskontoret, Malmö stad, 27 april 2007.

Inger Sellers, bostadsansvarig på planenheten på Stadsbyggnadskontoret, Malmö
stad, 27 april 2007.

Anders Rubin, kommunalråd med ansvar för boende- och stadsmiljö, Malmö stad,
11 maj 2007.